

Moja mała ojczyzna –
kto mieszka obok mnie?
Ma „petite patrie” –
qui habite à côté de chez moi ?

Agnieszka Kilijańska

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka francuskiego dla I etapu edukacyjnego (klasy I–III szkoły podstawowej)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Renata Rychlicka, Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Moja mała ojczyzna – kto mieszka obok mnie? *Ma „petite patrie” – qui habite à côté de chez moi ?*

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator: nauczyciel języka francuskiego

2.2. Pozostali: nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej w ramach edukacji plastycznej, technicznej, informatycznej i muzycznej.

3. Ramy czasowe

Początek projektu przewidziany jest na połowę stycznia, czas trwania to dwa miesiące. Zakończenie projektu planowane jest na koniec marca. Zakończenie będzie jednym z elementów Międzynarodowego Dnia Teatru, który przypada 27 marca lub Międzynarodowego Dnia Frankofonii (20 marca). Odbędzie się w postaci występu teatralnego przygotowanego przez uczniów. Będzie on dotyczył stworów z legend śląskich, piosenki o naszym mieście oraz dodatkowo pojawi się prezentacja mapy osiedla zrobiona przez uczniów, a także prezentacja najciekawszych miejsc miasta.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne:

- rozwijanie komunikacji w języku polskim i obcym – uczniowie komunikują się ze sobą w trakcie trwania całego projektu, doskonałą umiejętności w języku francuskim (poznają nowe słownictwo), rozumieją i tworzą proste wypowiedzi również pisemne (z pomocą nauczyciela);
- poszukiwanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł (książki, strony internetowe) oraz kreatywne rozwiązywanie problemów (znajomość legend, prezentacja o ciekawych miejscach w okolicy);
- rozwijanie umiejętności pracy w zespole (podejmowanie decyzji dotyczących podziału obowiązków w grupie);
- udział w życiu kulturalnym szkoły oraz współpraca ze środowiskiem lokalnym (przedstawienie dla seniorów, kartki dla mieszkańców domu opieki).

4.2. Cele szczegółowe – można podzielić na dwie grupy: edukacyjne i wychowawcze

Cele edukacyjne

Podstawowe cele poznawcze projektu dotyczą wiedzy pozyskanej na wszystkich przedmiotach związanych z projektem, a zatem uczniów:

- posługuje się słownictwem w języku francuskim związanym z miastem, poznaje wyrażenia pozwalające opisać drogę, rozumie komunikaty dotyczące opisu drogi;
- zna śląskie legendy i tworzy na ich temat krótki opis w języku francuskim (z pomocą nauczyciela) oraz prezentuje je w formie przedstawienia teatralnego;
- potrafi stworzyć plan okolicy, potrafi odczytać informacje z mapy i korzystać z GPS (od ang. *Global Positioning System*);
- poznaje atrakcje w swojej okolicy, potrafi przedstawić je w postaci prezentacji PowerPoint.

Cele wychowawcze

Biorąc udział w projekcie interdyscyplinarnym, uczeń – oprócz poszerzania wiedzy – rozwinię również kompetencje kluczowe oraz uniwersalne.

W szczególności, uczeń:

- uczy się odpowiedzialności za pracę swojej grupy oraz za swoje indywidualne zaangażowanie, uczy się kompromisu oraz rozwiązywania konfliktów;
- uczy się eksponować własne zdanie, dzieli się wiedzą z kolegami, podejmuje z nimi dyskusje;
- rozwija samodzielność, kreatywność, zręczność, myślenie twórcze;
- pokonuje tremę, występując przed publicznością;
- interesuje się swoją okolicą i jej mieszkańcami, uczy się robić coś dla innych.

Cele szczegółowe dla uczniów

Cele ogólne i szczegółowe projektu są precyzowane głównie dla nauczyciela, dla dzieci mogą być niezrozumiałe. Z tego względu uczeń powinien dostać je w formie uproszczonej, by dobrze zrozumiał i wiedział, na czym polegają zadania do wykonania.

Cele projektu:

- poznajemy francuskie słownictwo związane z miastem, uczymy się opisać drogę oraz zrozumieć usłyszany opis (podawany przez kolegę, przez GPS);
- posługujemy się mapą i GPS, tworzymy plan najbliższej okolicy;
- poznajemy atrakcyjne miejsca w naszym mieście oraz prezentujemy je za pomocą PowerPoint;
- poznajemy śląskie legendy oraz tworzymy proste przedstawienie teatralne na ich temat w języku francuskim;
- uczymy się pracy w zespole oraz dzielenia się swoją wiedzą z rówieśnikami;
- uczymy się oceniać pracę swoją i innych.

5. Treści kształcenia

Projekt interdyscyplinarny *Moja mała ojczyzna – kto mieszka obok mnie?* łączy język francuski oraz edukację wczesnoszkolną (w jej skład oprócz edukacji matematycznej, polonistycznej i przyrodniczej – stanowiącej jego bazę, wchodzi również takie przedmioty jak edukacja plastyczna, techniczna, muzyczna i informatyczna).

5.1. Język francuski

Program nauczania języka francuskiego *Mój mały francuski świat* Katarzyny Sobańskiej oparty jest na założeniach podstawy programowej nauczania języka obcego jako pierwszego na pierwszym etapie edukacyjnym, a co za tym idzie – w treściach kształcenia znajdziemy podpunkt „Moje miejsce – moja miejscowość”, do którego odnosi się temat naszego projektu. Ponadto autorka programu proponuje rozszerzenie powyższego punktu o treści związane z regionem zamieszkania. W trakcie projektu będą realizowane również następujące treści z podstawy programowej. Zatem uczeń:

- rozumie proste wypowiedzi ustne, reaguje na polecenia werbalnie i niewerbalnie oraz znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- powtarza wyrazy i proste zdania oraz tworzy proste wypowiedzi, np. nazywa obiekty ze swojego otoczenia;

- przepisuje lub pisze proste wyrazy;
- zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów.

5.2. Edukacja wczesnoszkolna

Edukacja polonistyczna i społeczna

Uczniowie zapoznają się z różnymi mapami w wersji papierowej (samochodowa, atlas, plan miasta) oraz elektronicznej (Google Maps). Uczeń:

- czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta (tutaj plan osiedla i znajdujące się na nim obiekty);
- wpisuje poprawnie adres do aplikacji Google Maps, która wyznacza trasę przejścia pieszo do drogi do muzeum z przystanku autobusowego;
- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasu, mapy samochodowej, planu miasta Katowice oraz zasobów internetu (aplikacja Google Maps) i rozwija swoje umiejętności.

Czytamy z uczniami najbardziej znane legendy śląskie, organizujemy wycieczkę do Muzeum Historii Katowic. Uczeń:

- słucha z uwagą tekstów czytanych przez nauczyciela – nauczyciel przybliży uczniom postaci z legend śląskich, można skorzystać z książki pt. *Legendy śląskie dla dzieci*;
- słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę;
- słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia – w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia, np. przy planowaniu przedstawienia teatralnego, słucha pomysłów kolegów, a w czasie wycieczki do muzeum słucha przewodnika, okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- nabywa umiejętność rozumienia legend, faktów historycznych, tradycji, elementów kultury – poznaje legendy śląskie i postaci z nimi związane, a dzięki temu poznaje tradycje związane z Górnym Śląskiem;
- podczas wycieczki do muzeum dowiaduje się faktów historycznych na temat swojego regionu.

Edukacja plastyczna

Uczniowie przygotowują plany osiedla, umieszczają na nich budynki znajdujące się w okolicy. Uczeń:

- czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta, a także tworzy plan osiedla na podstawie prawdziwej mapy;
- rysuje kredką, kredą, ołówkiem, mazakiem;
- wycina, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton itp.; plan można wykonać wycinając i naklejając elementy na karton;
- tworzy kartki pocztowe na temat swojego miasta/okolicy;
- nabywa umiejętność uświadamiania sobie uczuć przeżywanych przez inne osoby z jednoczesną próbą zrozumienia, dlaczego one występują, a także różnicowania form ich wyrażania w zależności od wieku – sprawia przyjemność osobom z domu pomocy społecznej, wręczając im kartki, przez co uświadamia sobie wartość uszczęśliwiania innych;
- współdziała z różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi

przez rodziców za źródło istotnych wartości – na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka – tutaj jest to dom pomocy społecznej.

Edukacja muzyczna

Uczniowie uczą się piosenki o swoim mieście. Uczeń:

- śpiewa dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu;
- porusza się i tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych do muzyki, nauczyciel daje dzieciom pewną swobodę w tworzeniu choreografii, jednak zawsze służy pomocą w razie potrzeby;
- gra melodie piosenek i utworów instrumentalnych: na dzwoneczkach lub bum bum rurkach.

Edukacja informatyczna

Uczniowie tworzą w programie PowerPoint prezentację na temat swojego miasta. Uczeń:

- korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych np. [Katowice zabytki, atrakcje, przewodnik \(lovetotravel.pl\)](#) (dostęp 9.09.2022) lub [Katowice – 20 najciekawszych miejsc i atrakcji w centrum Katowic – Kolej na Podróż \(kolejnapodroz.pl\)](#) (dostęp 9.09.2022);
- posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania – tworzy prezentację w programie PowerPoint;
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami – przy wyszukiwaniu informacji na temat miasta;
- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami – przy tworzeniu prezentacji posługuje się tylko stronami zaproponowanymi przez nauczyciela.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły: szkoła podstawowa.

6.2. Wiek uczniów: 9–10 lat.

6.3. Klasa: III, ze względu na zadania wymagające wiadomości poznanych w klasie drugiej i trzeciej (chodzi głównie o czytanie mapy, francuskie słownictwo związane z opisem drogi oraz program PowerPoint).

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Projekt interdyscyplinarny jest rozbudowany, wszyscy uczniowie będą mogli znaleźć w nim coś, co ich zainteresuje. Pracując w grupach, dzieci posiadające większe możliwości, zrekompensują braki uczniów z trudnościami w nauce, którzy będą czerpali wiedzę od zdolniejszych kolegów, np. jeden uczeń lepiej radzi sobie z pisownią francuską, drugi ładnie rysuje, trzeci ma zdolności organizacyjne i jest liderem grupy. Każdy odnajdzie swoją rolę i będzie czuł się potrzebny. Ważny jest podział uczniów na odpowiednie grupy i przydział stosownych zadań – zgodnych z możliwościami dzieci. Dobrze, by dzieci spróbowały podzielić się same, nauczyciel jedynie precyzuje liczbę osób w danej grupie.

Jeżeli mamy w klasie więcej dzieci z różnymi dysfunkcjami, możemy zaproponować podział bardziej kontrolowany – przygotowujemy kilka pudełek, w każdym karteczki innego koloru z różnymi symbolami (przygotowujemy tyle symboli, ile planujemy grup). W jednym pudełku znajdują się karteczki czerwone z kwiatkiem, misiem, samochodem itp., w innym żółte, w kolejnym niebieskie z tymi samymi symbolami. Dzieci losują karteczki, ale to nauczyciel podaje im konkretne pudełka (w tym przypadku dzieci z zaburzeniami losują wszystkie z tej samej puli). Dzieci, które wylosowały ten sam symbol, będą w jednej grupie, jednak zaproponowany sposób sprawi, że dzieci z dysfunkcjami nie trafią tylko do jednego zespołu. Pamiętajmy również o dostosowaniu stanowiska pracy, jeżeli zachodzi taka potrzeba w przypadku ucznia niepełnosprawnego ruchowo, należy przygotować niższy stolik do pracy lub więcej miejsca ze względu na wózek inwalidzki. Trzeba szczególnie zachęcać do współpracy uczniów z trudnościami emocjonalno-społecznymi (np. z autyzmem lub zagrożonego niedostosowaniem społecznym). W przypadku ucznia niedowidzącego, istotna jest odpowiednia wielkość czcionki, gdy mamy ucznia niedosłyszącego, przypomnijmy dzieciom, które są z nim w grupie, by mówiły wyraźnie i były zwrócone w jego kierunku. Udział w projekcie jest idealny dla dzieci nadpobudliwych ruchowo, wiąże się z aktywnością ruchową (spacer, wycieczka), a dodatkowo lekcje angażują ucznia, przez co się nie nudzi i nie przeszkadza innym. W przypadku ucznia z autyzmem lub ze spektrum autyzmu ważne jest, by nauczyciel na początku lekcji sprecyzował, co będzie się działo, jeżeli następuje jakaś zmiana planów, uczeń również powinien być o niej poinformowany. Ta sama zasada dotyczy uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym, nieznanostwo planu może u nich budzić lęk. Uczeń uzdolniony może otrzymać w projekcie więcej zadań, za które będzie odpowiedzialny. Takie dzieci często pracują szybciej niż inne, musimy zadbać, by się nie nudziły po zakończeniu swojej części pracy.

6.5 Inne cechy odbiorców

Uczniowie, którzy mają większe problemy z nauką, mogą odnaleźć się w metodzie projektu, która jest nauką łączącą nabywanie doświadczeń i własne zaangażowanie. Dzieci nieśmiałe mają szansę na zaistnienie w swojej grupie projektowej, mogą się zaangażować w zadania dla nich komfortowe. Jeżeli nie lubią np. występować przed publicznością, mogą przygotować dekoracje do przedstawienia lub np. czuwać nad jego oprawą muzyczną. Uczniowie, którzy są nieśmiali, mają szansę spróbować pokonać swoją słabość występując wspólnie z kolegami, ale odgrywając na początek niewielkie role. Dzieci będące liderami grupy, mogą wykorzystać swoje możliwości, jednak musimy czuwać, by nie zdominowały innych, nie próbowały wykonywać zadań za kolegów. To nauczyciel koordynuje realizację projektu, więc czuwa również nad tym, by każde dziecko wypełniło powierzone zadanie. Uczeń uzdolniony w jakimś kierunku może w projekcie otrzymać zadanie do samodzielnego wykonania, będzie miał szansę się wykazać.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

W projekcie interdyscyplinarnym głównie wykorzystujemy pracę w grupach. Efekt końcowy projektu jest zazwyczaj pracą zespołową, gdzie tworzymy jakąś całość z elementów wykonanych przez grupy – w naszym przypadku jest to przedstawienie teatralne, mapa osiedla i prezentacja najciekawszych miejsc w mieście. W przypadku

uczniów uzdolnionych, możemy wykorzystać pracę indywidualną, gdzie uczeń dostanie zadanie do samodzielnego wykonania.

7.2. Metody pracy

Główną metodą będzie tutaj metoda projektu, chociaż do nauki języka dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym na co dzień polecane są raczej inne sposoby, takie jak np. podejście komunikacyjne, metoda bezpośrednia, TPR (od ang. *total physical response*, reagowanie całym ciałem). Jednak metoda projektu należy do tych mocno aktywizujących, rozwijających współpracę między dziećmi, kreatywność, komunikację, a zatem wszystkie kompetencje kluczowe i mimo że nie będziemy jej używać często, czasami warto ją wykorzystać do przeprowadzania projektów interdyscyplinarnych, gdyż chodzi w nich właśnie o kształtowanie umiejętności potrzebnych w dorosłym życiu.

7.3. Metody pracy – realizacja celów

- Podejście komunikacyjne – uczniowie poznają i poszerzają słownictwo w języku francuskim dotyczące miasta; sprawdza się w nauczaniu wszystkich dzieci, jednak musimy pamiętać, by w przypadku klas I–III było mocno wsparte obrazkami, szczególnie, gdy w klasie są uczeń z afazją, ze spektrum autyzmu lub uczniowie, którzy są wzrokowcami.
- Metoda TPR – ćwiczenie i powtórka słownictwa na lekcji języka francuskiego – metoda ta doskonale sprawdzi się w przypadku ucznia nadpobudliwego ruchowo (np. ucznia z ADHD – od ang. *attention deficit hyperactivity disorder*). Pamiętajmy również o dzieciach z niepełnosprawnością ruchową – jeżeli dziecko nie ma możliwości uczestniczyć z innymi w jakimś ćwiczeniu, zapewnijmy mu „specjalną” rolę, np. wydawanie poleceń kolegom zamiast nauczyciela.
- Metoda dyskusji – zapoznajemy dzieci z rodzajami map tradycyjnych (atlasy, mapy samochodowe i plan miasta) oraz z GPS, prezentacja miejsc w mieście; metoda ta sprawdzi się, gdy mamy w klasie dzieci nieśmiałe lub zagrożone niedostosowaniem społecznym, gdy dyskutujemy wspólnie łatwiej jest się wypowiedzieć na forum klasy.
- Metoda doświadczalna – użycie mapy w praktyce, zapoznajemy uczniów z podstawowymi funkcjami programu PowerPoint – metoda dobrze wpływa na wszystkie dzieci, szczególnie takie, które mają problemy z koncentracją uwagi. Stosując ten sposób musimy zwracać uwagę na uczniów niedowidzących, którzy mogą potrzebować większego wsparcia ze strony nauczyciela lub kolegów.
- Metoda narracyjna – zapoznajemy dzieci z najbardziej znanymi śląskimi legendami; metoda ta może być problematyczna dla ucznia niedosłyszącego, jeżeli mamy takiego w klasie, powinniśmy wspomóc czytanie obrazkami oraz pamiętać, by uczeń niedosłyszący siedział blisko nauczyciela i miał możliwość go obserwować. Dzieci będące słuchowcami, doskonale odnajdą się przy pracy tą metodą.
- Metoda pracy samodzielnej – prezentacja miejsc w mieście, tworzenie planu okolicy, uczniowie szukają i wybierają istotne informacje z podanych przez nauczyciela stron internetowych na temat swojego miasta; przy pracy samodzielnej uczeń zagrożony niedostosowaniem społecznym może czuć się zagubiony, potrzebować zapewnień nauczyciela, że otrzyma pomoc w razie potrzeby. Musimy tutaj również zwracać uwagę na dzieci, które mają problemy społeczne – pracując w grupach, osoby np. ze spektrum autyzmu lub autyzmem, mogą być wykluczone przez pozostałych. Praca

samodzielna daje uczniom poczucie dobrze wykonanego zadania, podnosi poczucie własnej wartości i budzi motywację do dalszej nauki.

- Metoda impresyjna – inscenizacja na temat wylosowanej legendy śląskiej, nauka piosenki – wykorzystując tę metodę, bierzemy pod uwagę możliwości dzieci, jeśli chodzi o występy przed publicznością. Nie wszyscy się do tego nadają, niektórzy uczniowie mogą mieć zbyt dużą treść, występ może być dla nich niekomfortowy.
- Metoda waloryzacyjna – uczniowie przygotowują kartki pocztowe dotyczące swojego miasta lub okolicy; należy zwrócić uwagę uczniów na możliwość sprawienia radości innym, jest to metoda, która wspiera dobre praktyki u uczniów z dysfunkcjami – pokazuje, że wokół nas są ludzie potrzebujący.
- Metoda praktyczna – wykorzystanie mapy i GPS (Google Maps) w terenie. Uczniowie niepełnosprawni ruchowo potrzebują dodatkowego opiekuna do pomocy przy wyjściu poza teren szkoły.

7.4. Nauczanie zdalne

Znaczną część projektu jesteśmy w stanie zrealizować w czasie nauczania zdalnego, jednak będzie to wymagało większego zaangażowania nauczyciela w pracę, gdyż będzie on musiał połączyć w całość elementy projektu wykonywane przez różne grupy. Nie będzie możliwości zorganizowania wycieczek oraz wyjścia do biblioteki lub domu kultury. Praca w grupach nie stanowi także większego problemu, gdyż platformy (np. MS Teams) pozwalają tworzyć pokoje uczniów współpracujących ze sobą. Problemem będzie również wykonanie scenki teatralnej i dekoracji. Możemy w zamian zaproponować uczniom stworzenie np. komiksu dotyczącego legendy, gdzie każde dziecko narysuje inny fragment. Dzieci mogą nauczyć się piosenki, istnieje możliwość, że nie uda się stworzyć układu choreograficznego (choć uczniowie mogą podjąć wyzwanie). Grę na instrumentach możemy zastąpić grą na przedmiotach domowego użytku (np. garnek i łyżka, drewniane łyżki itp.) Wszystkie ćwiczenia na lekcjach języka francuskiego będzie trzeba zastąpić wersją interaktywną (memory, kalambury, krzyżówki w aplikacji LearningApps lub Wordwall).

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Na początku nauczyciele poznają uczniów z metodą pracy, zachęcają ich do udziału w projekcie, zapoznają ich ze sposobem jego realizacji, zwrócić uwagę na odpowiedzialność uczniów za samodzielne wykonanie swojego zadania oraz wspólny efekt końcowy. Omówione tutaj zostaną również zasady współpracy w grupach. Na pierwszym etapie edukacyjnym dzieci są zazwyczaj chętne do różnych aktywności. Nie musimy im również dokładnie tłumaczyć zawłości metody projektu, najważniejsze jest wyjaśnić to, na czym będą polegały konkretne zadania, podać cel do osiągnięcia oraz powiedzieć, na co będziemy zwracać uwagę przy ocenie projektu.

Następnie zostaną ustalone zasady współpracy uczniów w grupach i podział na konkretne zespoły. Na początku pozwólmy dzieciom zdecydować o doborze kolegów, jednak obserwujemy, czy robią to w sposób umożliwiający wykonanie projektu. Zaleca się dokonać podziału częściowo kontrolowanego, by nie doszło do sytuacji, gdzie dzieci z trudnościami w nauce lub z dysfunkcjami zostaną wszystkie przydzielone do jednej grupy. Proponujemy również wytłumaczyć uczniom, że w projekcie biorą udział wszyscy,

bez wyjątku, że każdy dostanie swoją rolę. Gdy uczniowie zostaną przydzieleni do grup, nie będą ich zmieniać w trakcie trwania całego projektu.

Następnie uczniowie i nauczyciele spisują kontrakt, może on być w formie obrazkowej. Dla dzieci ta forma jest bardziej czytelna, a na pewno łatwiejsza do zapamiętania niż tekst. Oczywiście możemy użyć prostych zdań, jednak zawsze należy się upewnić, że uczniowie wszystko zrozumieli. Po zapoznaniu się z kontraktem, uczniowie go podpisują. Możemy taki kontrakt wydrukować dla każdej grupy. Dzieci mogą same narysować małe rysunki, które będą im się kojarzyły z danym punktem regulaminu. Poniżej propozycja kontraktu dla uczniów.

Temat projektu: Moja mała ojczyzna – kto mieszka obok mnie? *Ma „petite patrie” – qui habite à côté de chez moi ?*

Podczas wykonywania projektu nauczymy się:

- zapytać w języku francuskim o drogę oraz wskazać drogę koledze, rozumieć opis drogi, nazwać miejsca w mieście i najbliższej okolicy, krótko opisać legendę śląską po francusku;
- działać wspólnie z kolegami, tworząc mały teatr, plan osiedla oraz prezentację ciekawych miejsc w naszym mieście.

Wraz z kolegami z naszej klasy, zaprezentujemy efekt naszej wspólnej pracy pozostałym uczniom klas I–III za dwa miesiące, czyli pod koniec marca.

Wychowawczynie oraz pani, która uczy nas języka francuskiego będą zawsze nam służyć pomocą, my również zobowiązujemy się pomagać kolegom i wykonywać swoje zadania najlepiej jak potrafimy. Będziemy pracować w grupach. Wszyscy z naszej klasy będą brali udział w projekcie, każdy będzie miał prawo do przedstawienia własnych pomysłów, będziemy słuchać siebie nawzajem.

Na koniec dostaniemy ocenę za naszą pracę. Najważniejsze w wykonywaniu zadania będą zaangażowanie, pracowitość, pomysłowość i staranność. Nauczyciele będą również obserwować naszą współpracę, a także ocenią udział w prezentacji projektu. Każdy z nas postara się dać z siebie wszystko, co potrafi, by efekt był jak najlepszy.

Ze względu na specyfikę edukacji wczesnoszkolnej, uczniowie nie wybierają konkretnych tematów. Oczywiście zostają zapoznani z tematyką całego projektu, mają możliwość decydowania o wyborze miejsc do opisanie (do prezentacji), a także o legendzie, którą będą przedstawiali, jednak tutaj rola nauczyciela jest znacząca. Dzieci w tym wieku pozostawione same z decyzją, nie będą umiały do końca sprecyzować, co chcą zrobić, muszą być naprowadzone przez nauczyciela, który poprosi o dokonanie konkretnego wyboru (w tym wypadku np. stworka z legendy).

Ze względu na wiek uczniów, nauczyciel pomoże im w podziale zadań (np. przy podziale miejsc do zaprezentowania oraz legend proponujemy losowanie, by uniknąć konfliktów – możemy dzieciom dać wybór, każda grupa do pudełka wrzuca swoje propozycje, a następnie losuje). Wskazane zostaną również osoby odpowiedzialne za poszczególne zadania (np. osoba odpowiedzialna za dekorację, osoba odpowiedzialna za napisanie tekstu o legendzie itp.).

Nauczyciel może zapoznać uczniów z dostępną literaturą dotyczącą tematu np.

wskazać im książki na temat Śląska lub śląskich legend (*Śląsk dla dzieci, Bojki śląskie* autorstwa Marka Szoltyśka), które w przystępny sposób zapoznają dzieci z regionalnymi tradycjami oraz postaciami z legend. Dodatkowo nauczyciel udostępnia dzieciom obrazkowe słowniki do języka francuskiego do sprawdzania słownictwa oraz tradycyjne słowniki polsko-francuskie, potrzebne do stworzenia wspólnie z nauczycielem tekstu dotyczącego legendy. Należy wskazać uczniom sposoby szukania informacji. Do tego celu wykorzystane zostaną pracownia komputerowa oraz biblioteka szkolna. Rola nauczyciela będzie bardzo istotna, uczniowie muszą zostać zapoznani z konkretnymi stronami internetowymi, z których będą korzystali w czasie wykonywania poszczególnych zadań (chodzi tutaj o strony na temat Katowic, które będą potrzebne uczniom do wyszukiwania informacji o mieście i stworzenia prezentacji).

8.2. Realizacja projektu

Nasz projekt dotyczy miejsca zamieszkania, najbliższej okolicy. Został oparty na prezentacji Katowic oraz legend Górnego Śląska. Z całą pewnością każde miasto ma interesującą historię, piosenkę lub legendy, a także ciekawe miejsca do zaprezentowania. Katowice są tutaj jedynie przykładem.

Projekt realizujemy w następującej kolejności:

1. Rozpoczynamy pracę na lekcji języka francuskiego. Powtarzamy z dziećmi nazwy miejsc w mieście, ćwiczymy je. To pierwsza lekcja dotycząca miasta. Kolejne będą dotyczyły opisu drogi, a więc dążymy do umiejętności zapytania o interesujące nas miejsce, zrozumienia odpowiedzi oraz udzielenia odpowiedzi na usłyszane pytanie. Do osiągnięcia przedstawionego poziomu komunikacji uczniowie muszą na początku zapoznać się z odpowiednim słownictwem. Dzieci poznają leksykę na bazie obrazków (wyświetlanych na monitorze interaktywnym) lub możemy np. przygotować za pomocą strony internetowej Wordwall zabawę typu koło fortuny, gdzie będą umieszczone jedynie cyfry lub pierwsze litery poznawanych słówek. Dzieci losują, a następnie wybierają z przygotowanych plansz odpowiednie obrazki i przyczepiają je do tablicy. Nauczyciel nazywa obrazki, uczniowie powtarzają. Następnie, aby przećwiczyć nowe słownictwo, dzieci wykonują różne ćwiczenia językowe (memory, kalambury, krzyżówki itp.) Nauczyciel pokazuje im również obrazki przedmiotów, które kojarzą się z danym miejscem w mieście i zadaje pytanie, np. *Où on peut acheter une baguette ?* Na zdjęciu jest bagietka, uczniowie muszą zgadnąć, że chodzi o piekarnię, list – dzieci odpowiadają, że to poczta itp. Możemy tutaj również wykorzystać metodę TPR. Układamy na podłodze szarfy, przy nich obrazki z miejscami w mieście. Puszczamy muzykę, dzieci chodzą „po mieście”. Gdy muzyka ucichnie, wypowiadamy nazwę w języku francuskim, uczniowie muszą odnaleźć odpowiednią szarfę (pamiętajmy, by stworzyć po 3–4 jednakowe stanowiska). Lekcja angażuje dzieci pod względem ruchowym, a więc uczeń z ADHD nie będzie się nudził, gdy mamy dziecko niedowidzące, pamiętajmy, by obrazki były dobrze widoczne, by pokazywać je z odpowiedniej odległości. Jeżeli mamy w klasie dziecko niepełnosprawne ruchowo, to ono może wypowiadać nazwy miejsc przy zabawie z szarfami zamiast nauczyciela.
2. Po lekcji języka francuskiego, gdy dzieci powtórzyły już słownictwo związane z miastem, na edukacji polonistycznej zapoznujemy dzieci z rodzajami map tradycyjnych (atlasy, mapy samochodowe, plan miasta) oraz z GPS. Zaczynamy

od planu miasta, pokazujemy różne obiekty na planie (głównie te, których nazwy poznały w języku francuskim). Rozdajemy plany miasta z zaznaczoną dzielnicą, w której znajduje się szkoła (taką mapę możemy wydrukować z Google Maps, odpowiednio ją powiększyć). Dzieci przyglądają się najbliższej okolicy, zaznaczają na planach szkołę i swój dom. Rozmawiamy na temat przydatności map i planów, po co z nich korzystamy, w jakich sytuacjach, czy dzieci kiedyś miały okazję korzystać z nich, czy rodzice korzystają. Podajemy wady i zalety map tradycyjnych i elektronicznych. Wychodzimy z dziećmi na spacer po najbliższej okolicy. Jeżeli mamy w grupie ucznia niepełnosprawnego ruchowo, do wyjścia na spacer będziemy potrzebowali dodatkowego opiekuna, by pomógł dziecku się przemieszczać. Dzieci podzielone na grupy biorą ze sobą plany dzielnicy, na każdym z nich nauczyciel zaznacza inne miejsce, do którego muszą dojść. Pierwsza grupa prowadzi do swojego punktu, następnie kolejna itd. Wszyscy uczniowie przemieszczają się wspólnie, zmienia się tylko grupa prowadząca. Dzieci uczą się orientacji w prawdziwym terenie, porównują układ mapy z rzeczywistością. Na spacer wychodzimy w towarzystwie innego opiekuna, który będzie czuwał nad bezpieczeństwem, idąc na końcu grupy.

3. Po spacerze, w czasie lekcji edukacji plastycznej, dzieci podzielone na grupy samodzielnie tworzą plan fragmentu okolicy. Nauczyciel czuwa, by każdy brał udział w pracy. Może np. dowiedzieć się od dzieci, co chcą umieścić na planie i zaproponować, by każdy narysował jeden element okolicy. Ważne jest to szczególnie, gdy mamy w grupie dzieci, które mają trudności z pracą w zespole (z autyzmem, zagrożone niedostosowaniem społecznym). Grupy dostają kartony z zaznaczonymi ulicami oraz poznany już wcześniej plan miasta. Na każdym kartonie zaznaczone jest już jedno charakterystyczne miejsce, by dzieci odnalazły je bez trudu na prawdziwej mapie. Zadanie będzie polegało na umieszczeniu budynków i innych obiektów z okolicy (plac zabaw, jezioro itp.). Gotowe fragmenty planu łączymy w całość, następnie uczniowie podpiszą miejsca w języku francuskim na kolejnej lekcji francuskiego.
4. Na lekcji edukacji polonistycznej zapoznajemy uczniów z najciekawszymi miejscami w mieście. Możemy to zrobić za pomocą monitora interaktywnego, na którym zaprezentujemy zdjęcia obiektów. Omawiamy je, pytamy, czy dzieci je znają, wiedzą, gdzie się znajdują, czy kiedyś je widziały. Następnie prosimy, by uczniowie w parach ułożyli po dwa pytania dotyczące lekcji, które wrzucą do pudełka. Losujemy pytania (dzieci mogą losować samodzielnie). Za poprawne odpowiedzi zdobywają pieczątki. Jako notatkę z lekcji dzieci wklejają do zeszytu wydrukowane przez nauczyciela zdjęcia obiektów miejskich i wspólnie z nauczycielem je podpisują. Uczeń z ADHD może zapisywać odpowiednie nazwy na tablicy.
5. Na lekcji edukacji plastycznej uczniowie tworzą kartki pocztowe na temat swojego miasta, które zostaną doręczone mieszkańcom Domu Pomocy Społecznej w ramach akcji „Kto mieszka obok mnie”. Kartki mogą być wykonane techniką dowolną, zależy to od inwencji twórczej autora. Zadanie polega na stworzeniu pracy kojarzącej się z naszym miastem. Uczniowie mogą używać kredek, farb czy wycinanek. Dzieciom, które mają problem z motoryką małą lub nie mają zdolności plastycznych, możemy zaproponować wyklejanie kartki z wydrukowanych elementów.
6. Na lekcji języka francuskiego wprowadzamy słownictwo dotyczące opisu

drogi i ćwiczymy je. Na początku powtarzamy z dziećmi przyimki określające umiejscowienie i rozdajemy maskotki. Dzieci umieszczają zabawki zgodnie z poleceniem nauczyciela typu *sous la table, sur la chaise, à droite de la table* itp. Następnie chętne dziecko wciela się w rolę nauczyciela i wydaje polecenia, zabawę możemy powtórzyć kilka razy. Następnie wprowadzamy dzieciom zwrot *tout droit, tournez*; ustawiamy dzieci w kilku rzędach i wypowiadamy polecenia po francusku, np. *numéro 1, tournez à gauche, faites 5 pas, tournez à droite ! numéro 2, allez tout droit en faisant 10 pas, tournez à droite !* Z taśmy klejącej robimy na podłodze ulice (przed lekcją, najlepiej na korytarzu lub sali gimnastycznej), dzieci dobierają się w pary lub trójki, dostają szarfy w różnych kolorach, stają dowolnie na ulicach udając auta. Nauczyciel określa, gdzie jedzie samochód danego koloru (kolor szarfy). Następnie wybrany uczeń wciela się w rolę policjanta, ustawia się na skrzyżowaniu i kieruje ruchem. Policjanta kilkakrotnie zmieniamy. Lekcja mocno angażuje uczniów pod względem ruchowy, zatem dzieci mają okazję zaspokoić tę potrzebę. Uczeń niepełnosprawny ruchowo – poruszający się na wózku, może brać udział we wszystkich ćwiczeniach.

7. Następnie na lekcji edukacji informatycznej zapoznajemy uczniów z programem PowerPoint (dodawanie slajdów, tekstu i zdjęć) – pokazujemy na dużym ekranie, jak obsługiwać program. Następnie losują lub sami wybierają tematy prostych prezentacji, by przećwiczyć poznane wiadomości. Każda grupa tworzy po trzy slajdy, dodaje zdjęcia i tekst. Nauczyciel musi czuwać, by wszyscy uczniowie pracowali, nawet ci, którzy mają problem z zaangażowaniem się we współpracę z kolegami. Zwracamy zatem większą uwagę na grupy, do których należą uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), pytamy, jakie zadania mają do wykonania.
8. Na kolejnej lekcji języka francuskiego uczniowie podpisują nazwy budynków i miejsc umieszczonych na planie stworzonym na plastycie (np. *l'école, le lac, le parc* itp.) Sprawdzają pisownię w tradycyjnych słownikach polsko-francuskich lub w internetowym Glosbe.com (dostęp 9.09.2022). Dzieci potrafią już korzystać z tradycyjnych słowników, nauczyciel tłumaczy, jak działa internetowy. Gdy wszystkie miejsca są już podpisane, powtarzamy przyimki określające kierunek, zadajemy pytania typu: *Qu'est-ce qu'il y a à gauche de l'école ?; tu es à gauche de l'école, tu vas tout droit et tu arrives...* Następnie uczniowie zadają pytania kolegom z innej grupy. Powinny to być pytania łatwiejsze typu: *où il y a l'école ?* Uczeń uzdolniony językowo może spróbować zadać inne pytanie, na wzór tego, które zadawał nauczyciel.
9. Na lekcji edukacji informatycznej nauczyciel na początku pyta dzieci, czy pamiętają jak się tworzy slajdy w programie PowerPoint. Dla pewności, że żadne informacje dzieciom nie umknęły, przypomina jeszcze raz sposób tworzenia prezentacji. Uczniowie w grupach losują dwa interesujące miejsca w swoim mieście, szukają i wybierają istotne informacje z podanych przez nauczyciela stron internetowych, notują je i wybierają zdjęcia, a następnie tworzą po dwa slajdy w programie PowerPoint. Jako efekt końcowy nauczyciel tworzy jedną wspólną prezentację, czuwa, by wszystkie dzieci były zaangażowane w pracę, w szczególności uczniowie zagrożeni niedostosowaniem społecznym.
10. Na następnych lekcjach edukacji polonistycznej zapoznajemy uczniów z najbardziej

znanymi śląskim legendami. W bibliotece znajdziemy wiele publikacji na ten temat, są również opracowania dla najmłodszych. Czytamy wspólnie z dziećmi legendy i je omawiamy. Wymieniamy głównych bohaterów, podajemy ich cechy, dzieci w zeszytach rysują ulubionego stwora z legendy. Uczniowie przygotowują krótką inscenizację na temat wylosowanej legendy śląskiej (każda grupa inną). Przedstawienie powinno być bez tekstu, zaprezentowane jedynie ruchem i dekoracją (będzie przygotowywana na lekcji edukacji technicznej). Uczniowie przygotowują krótki tekst na temat legendy (po polsku), typu: „Głównym bohaterem legendy jest Skarbnik. Mieszka on w kopalni i chroni górników” itp. Uzupełnieniem tego działania będzie stworzenie (wspólne z nauczycielem z języka francuskiego na lekcji) dwóch lub trzech zdań po francusku na ten sam temat. Nauczyciel powinien zwrócić uwagę na uczniów z zaburzeniami koncentracji uwagi, czytać w sposób przyciągający uwagę, by zaciekać również ucznia np. z ADHD. Gdy mamy w grupie dziecko niedostępujące, należy zadbać, by siedziało blisko nauczyciela i miało możliwość czytania z ruchu warg.

11. Na lekcji edukacji technicznej dzieci przygotowują dekorację do przedstawienia. Mogą to być elementy krajobrazu czy stroje. Przygotowujemy dla dzieci kartony, wykorzystujemy bibułę, kredki, farby, pastele itp. Każda grupa pracuje według indywidualnego pomysłu. Nauczyciel zwraca uwagę, by wszystkie dzieci pracowały i mogły wykorzystać swój pomysł.
12. Na kolejnej lekcji języka francuskiego pomagamy uczniom stworzyć opis do legendy po francusku (dwa lub trzy zdania). To zadanie dosyć trudne, uczniowie będą potrzebowali wsparcia ze strony nauczyciela. Mogą też korzystać ze słowników w formie tradycyjnej lub internetowej. Powinniśmy również przygotować słowniki obrazkowe dla ucznia z ryzykiem dysleksji. Na początku nauczyciel zapoznaje się z tekstami, które uczniowie napisali po polsku. W celu ułatwienia zadania, możemy zapisać trudniejsze słowa na tablicy. Nauczyciel prosi, by uczniowie wypisali potrzebne słówka, następnie indywidualnie wspiera każdą grupę pracującą nad tekstem. Dzieci pracujące wolniej dostają jedno lub dwa słowa do sprawdzenia w słowniku. Uczeń z podejrzeniem dysleksji również ćwiczy posługiwanie się słownikiem.
13. Na lekcji edukacji muzycznej (w dowolnym momencie projektu) zapoznajemy dzieci z piosenką o naszym mieście, w tym wypadku jest to *My kochamy Katowice* zespołu Silesia Band. Uczniowie uczą się utworu – na początku powtarzają tekst za nauczycielem, śpiewają fragmenty. Możemy zaproponować śpiewanie np. najpierw chłopcom, potem dziewczynkom, potem blondynom itp., dzięki temu zachęcimy dzieci do większej liczby powtórzeń. Następnie dzieci podzielone na grupy podejmują decyzję, jaki fragment piosenki zaśpiewają, czy przygotowują do niej układ taneczny, a może ewentualną wersję instrumentalną – może być np. kawałek refrenu zagrany na bum bum rurkach lub dzwonkach. Cała klasa musi brać udział w każdej części – niektóre dzieci śpiewają, inne mogą tańczyć, a jeszcze inne grać. Mogą również zaśpiewać całość wspólnie lub się podzielić, ktoś może zaśpiewać solo itp. Nauczyciel czuwa nad wszystkimi działaniami, następnie pomaga dzieciom z opracowaniem fragmentu do zagrania na bum bum rurkach (wcześniej przygotowuje nuty potrzebne do zagrania fragmentu refrenu). Jeżeli jakaś grupa zdecyduje się na wersję instrumentalną, będzie to najtrudniejsza

część zadania. Dzieci muszą wybrać dyrygenta, który będzie czuwał nad grą. Jeżeli mamy w klasie dziecko uzdolnione muzycznie, doskonale nada się do tej roli, uczeń z ADHD również będzie świetnym dyrygentem. Musimy pamiętać, by układ taneczny dopasować do możliwości dziecka niepełnosprawnego ruchowo. Jeżeli nie chcemy wykorzystywać piosenki o konkretnym mieście, możemy wspólnie z nauczycielem języka francuskiego nauczyć dzieci piosenki *Quand je vais à l'école, je vais à l'école* wykorzystując powyższe propozycje tańca, śpiewu, gry na instrumencie.

14. W czasie lekcji organizujemy wyjście do biblioteki miejskiej lub domu kultury. Dzieci zaprezentują przedstawienie seniorom z okolicy w ramach akcji „Kto mieszka obok mnie”. Będzie to przedstawienie na temat śląskich legend, które częściowo będzie w języku francuskim. Na koniec przedstawienia dzieci zaśpiewają piosenkę *My kochamy Katowice* lub piosenkę *Quand je vais à l'école*. Musimy zadbać o odpowiednią liczbę opiekunów, szczególnie, gdy mamy dzieci poruszające się na wózkach.
15. W czasie lekcji organizujemy wycieczkę do Muzeum Historii Katowic. Dzięki niej dzieci dowiedzą się ciekawych informacji o mieście, poznają życie ludzi w dawnych czasach (zobaczą, jak wyglądały kiedyś mieszkania, jakimi sprzętami posługiwali się ludzie w życiu codziennym i w pracy itp.). Zanim dzieci dotrą do muzeum, wykonają zadanie grupowe. Każda grupa z opiekunem rozpoczyna wycieczkę w innym miejscu. Dzieci dostają telefon z GPS (aplikacja Google Maps w języku francuskim), komunikaty po francusku kierują je do muzeum. Jeżeli w czasie wycieczki będzie konieczne opłacenie biletów wstępu lub autobusowych, całość zostanie pokryta z pieniędzy ze składek klasowych. Jeżeli w grupie są dzieci niepełnosprawne ruchowo, musimy zapewnić odpowiednią liczbę opiekunów, by mogli pomóc dzieciom w przemieszczaniu się.

8.3. Prezentacja wyników

Wyniki projektu zostaną zaprezentowane w marcu, w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Teatru, można również zorganizować Międzynarodowy Dzień Frankofonii, który przypada 20 marca. Prezentacja będzie wieloetapowa. Na początek odbędzie się przedstawienie teatralne na temat śląskich legend. Każda grupa prezentuje inną przygotowaną legendę. Inscenizacja nie zawiera tekstu, jedynie krótki opis legendy w języku polskim i francuskim prezentowany przez narratorów. W zależności od liczby dzieci w grupie, możemy zaplanować, by każde zdanie tekstu było przedstawione przez innego ucznia. W tej sytuacji większa liczba dzieci będzie miała możliwość używania języka francuskiego. Na końcu przedstawienia dzieci śpiewają piosenkę o Katowicach, do której przygotowały układ taneczny oraz wersję instrumentalną (lub piosenkę *Quand je vais à l'école*). Dodatkowo po części artystycznej można obejrzyć plan osiedla z francuskimi podpisami oraz prezentację nt. najciekawszych miejsc w mieście.

9. Ewaluacja i ocenianie

Ewaluacja jest końcowym etapem projektu. Uczniowie zostają ocenieni głównie za zaangażowanie. Oczywiście efekt również jest istotny, jednak na tym etapie nauki ważniejszy jest wkład pracy. Nauczyciel wskazuje uczniom mocne strony ich pracy, stara się również wyróżnić tych najbardziej zaangażowanych. Obserwuje dzieci w trakcie

realizacji zadań grupowych. Uczniowie spróbują ocenić prace kolegów, a także dokonać samooceny swojej pracy. Uczniowie biorący udział w prezentacji, poproszeni zostaną również o ocenę.

Do ocenienia projektu przez nauczyciela należy zastosować formę oceniania kształtującego. W klasach I–III nie mamy obowiązku wystawiania ocen cyfrowych, na świadectwie widnieją oceny opisowe, więc projekt również możemy ocenić w ten sposób. Będzie to raczej forma recenzji niż konkretna ocena. Nauczyciel będzie brał pod uwagę następujące kryteria:

- zaangażowanie poszczególnych uczniów na miarę swoich możliwości;
- zaangażowanie całej grupy;
- czas wykonania pracy (czy praca była wykonana w podanym terminie);
- organizacja pracy, podział ról, współpraca (czy uczniowie odpowiednio podzielili się zadaniami, np. czy każdy podjął się zadania zgodnego ze swoimi zainteresowaniami, na miarę swoich możliwości, czy uczniowie starali się zgodnie współpracować);
- estetyka, pomysłowość i staranność wykonania pracy.

Nauczyciel tłumaczy uczniom za co będą oceniani, na co powinni zwracać uwagę przy wykonaniu poszczególnych zadań. W ramach każdego podpunktu sporządzi ocenę opisową grup, wyróżniając uczniów szczególnie zaangażowanych. Dodatkowo, nauczyciel ocenia indywidualne możliwości wszystkich dzieci, postępy, jakie zrobili, uczestnicząc w projekcie, wskazując ich mocne strony. Może tutaj zastosować krótką ocenę indywidualną, nawet jedno doceniające zdanie zmotywuje dzieci do pracy metodą projektu w przyszłości. Nauczyciel omawia wspólnie z klasą projekt, jego realizację i efekty. Udziela informacji zwrotnej, pokazuje dzieciom, co zrobiły dobrze, co mogłyby ewentualnie poprawić i dlaczego. Wszyscy otrzymają dyplomy. Za najlepiej wykonaną pracę, grupa otrzyma drobne nagrody (np. naklejki, ołówki itp.).

Ewaluacja będzie oparta na stworzonych wcześniej konkretnych pytaniach. Będzie odbywała się na poziomie grup, które będą oceniały swoją część projektu, dzieci ocenią również swoje indywidualne zaangażowanie, także uczniowie, którzy będą brali udział w końcowej prezentacji będą mogli ocenić cały projekt.

Na pierwszym etapie edukacyjnym może być trudno ocenić uczniom innych indywidualnie. Możemy jednak zaproponować dzieciom, by wybrały z każdej grupy osobę, która była najbardziej, ich zdaniem, zaangażowana w pracę, miała najwięcej trafnych pomysłów. Możemy też zaproponować samoocenę indywidualną, dzieci same ocenią swój udział w projekcie.

Ewaluacja grupowa i indywidualna uczniów biorących udział w projekcie może zostać wykonana za pomocą osi oceny. Na podłodze naklejamy kolorową taśmę i kartki oznaczające punkty od 0 do 100 (co 10 – czyli na pierwszej kartce będzie 0, na kolejnej 10, następnie 20 itd.). Uczniowie ustawiają się grupami, w których pracowali. Nauczyciel czyta pytania, dzieci grupowo decydują, gdzie się ustawią na osi (im bliżej 100, tym lepsza ocena). Proponujemy następujące pytania:

- Czy współpraca nam się udała?
- Czy bez problemów się dogadywaliśmy?

- Czy jesteśmy zadowoleni z efektów naszej pracy (plan osiedla, prezentacja, scenka teatralna)?
- Czy chcielibyśmy współpracować ponownie?

Gdy każda grupa wybierze punkty, nauczyciel pyta, dlaczego zdecydowała się właśnie na taką liczbę. Prowadzący porównuje także oceny uczniów z własnymi obserwacjami, które poczynił w trakcie projektu. W tym celu proponujemy stworzyć na początku własną kartę obserwacji. Poniżej propozycja pytań:

Grupa nr 1 – scenka teatralna.

- Czy uczniowie zgodnie współpracowali?
- Kto był liderem grupy?
- Czy każdy otrzymał rolę w przedstawieniu na miarę swoich możliwości?
- Czy dekoracja była wykonana starannie?
- Czy grupa wykazywała zaangażowanie w zadaniu?
- Czy dzieci chętnie używały języka francuskiego?

Na osi oceny możemy również przeprowadzić samoocenę. Należy zmienić jedynie pytania:

- Czy umiem zapytać po francusku o wskazanie drogi?
- Czy umiem wytłumaczyć po francusku drogę koledze?
- Czy umiem skorzystać z GPS w języku francuskim?
- Czy znam francuskie słowa potrzebne do nazwania miejsc w mieście?
- Czy potrafię krótko opisać legendę w języku francuskim?
- Czy jestem zadowolony(-a) ze współpracy w grupie?
- Czy byłem(-am) zaangażowany(-a) w wykonanie mojego zadania?
- Czy pracowałem(-am) najlepiej jak potrafiłem(-am)?

Podobnie jak w ocenie grupowej, nauczyciel weryfikuje odpowiedzi uczniów, dyskutując z nimi na temat liczby przyznaných punktów.

Pozostali uczniowie z klas I–III, którzy brali udział w prezentacji mogą przystąpić do oceniania wspólnie. Nie muszą oceniać poszczególnych grup, a jedynie projekt w całości (gdy wprowadzimy ocenę każdej grupy, ocenianie może stać się chaotyczne, będziemy mieć zbyt dużo ocen, które mogą być nieprawdziwe, bo dzieci np. pomylą grupy). Do oceny proponujemy stworzyć tabelkę, w której umieścimy pytania oraz zostawimy obok nich miejsce na dorysowanie odpowiednich emotikonów (pod tabelką tworzymy legendę: czerwona minka – nie podobało nam się, żółta – podobało nam się umiarkowanie, zielona – bardzo nam się podobało). Proponowane pytania:

- Czy jesteśmy zadowoleni z udziału w prezentacji projektu?
- Czy podobało nam się przedstawienie teatralne?
- Czy podobał nam się zaprezentowany plan osiedla stworzony przez kolegów?
- Czy podobała nam się prezentacja multimedialna o Katowicach?
- Czy dowiedzieliśmy się czegoś nowego (poznaliśmy interesujące miejsca w mieście i stwory ze śląskich legend)?

Po zakończeniu projektu nauczyciele ocenią jego realizację oraz mocne i słabe strony, wypełniając ankietę, a następnie wspólnie omówią wnioski. Każdy nauczyciel zaprezentuje swoje uwagi na temat sukcesów i porażek projektu. Należy tutaj

również przeanalizować, czy zostały zrealizowane wszystkie założone cele i poziom ich osiągnięcia oraz czy projekt nadaje się do ponownej realizacji w przyszłości. Nauczyciele powinni również wskazać obszary, które powinno się skorygować w przypadku realizacji innych projektów. Ankieta może zawierać następujące pytania w formie zamkniętej lub otwartej:

- Czy jesteś zadowolony z udziału w projekcie?
- Co Ci się podobało, a co nie podobało w projekcie?
- Czy uczniowie byli zainteresowani projektem?
- Jakie korzyści wynieśli uczniowie z projektu?
- Co było dla uczniów trudne i dlaczego?
- Co należałoby udoskonalić?
- Czy wszystkie cele projektu zostały zrealizowane? (można tutaj wstawić cele i umieścić kratki do zaznaczenia stopnia realizacji celu, gdzie 1 to niezrealizowany, a 5 całkowicie zrealizowany).

10. Materiały pomocnicze:

- książki o śląskich legendach dla dzieci (*Legendy śląskie dla dzieci*, *Śląsk dla dzieci*, *Bojki śląskie* autorstwa Marka Szotkyska);
- mapy samochodowe, atlasy, plany miasta Katowice oraz telefony z GPS (aplikacja Google Maps);
- przygotowane plansze do stworzenia planu najbliższego otoczenia – kartony z narysowanymi ulicami i zaznaczonymi obiektami;
- nagranie piosenki *My kochamy Katowice*, instrumenty muzyczne, w miarę możliwości bum bum rurki;
- przybory do malowania (kredki, farby) i wycinania (nożyczki, papier kolorowy) oraz klej i ewentualne wydrukowane symbole miasta (charakterystyczne miejsca, herb itp.) do stworzenia kartki o mieście;
- monitor interaktywny;
- słowniki tradycyjne lub internetowy Glosbe.com (dostęp 9.09.2022);
- strony internetowe dotyczące najciekawszych obiektów w mieście np. *Katowice zabytki, atrakcje, przewodnik* (lovetotravel.pl) (dostęp 9.09.2022) lub *Katowice – 20 najciekawszych miejsc i atrakcji w centrum Katowic – Kolej na Podróż* (kolejnapodroz.pl) (dostęp 9.09.2022).

11. Komentarz metodyczny

Na pierwszym etapie edukacji nauka przebiega w sposób zintegrowany, treści nauczania wzajemnie się przenikają, co ułatwia nauczycielom współpracę i wspólną organizację projektu. W wielu szkołach zdarza się, że w klasach I–III lekcje prowadzi nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej oraz drugi, uczący języka obcego. Rzadziej spotykamy jednego nauczyciela, który prowadzi lekcje nauczania zintegrowanego, a także może uczyć języka, jednak istnieje taka możliwość.

Metoda projektu w nauczaniu wczesnoszkolnym musi być mocno wspierana przez nauczyciela. Dzieci nie potrafią jeszcze same wyciągać skomplikowanych wniosków, podejmować trudnych decyzji itp. Jednak, gdy je odpowiednio pokierujemy, będą się rozwijać i nabywać umiejętności, świetnie się przy tym bawiąc.

Realizując każdy projekt, musimy pamiętać, by zaplanowane zadania zrealizować w odpowiedniej kolejności, np. w przypadku naszego projektu ważne jest, by najpierw zapoznać dzieci ze sposobami korzystania z mapy, a następnie zorganizować im wycieczkę, żeby mogły wykorzystać mapę i GPS. Jednak, by zabawa z GPS w języku francuskim miała sens, uczniowie muszą wcześniej poznać słownictwo związane z opisem drogi, które będzie wykorzystywane przez aplikacje Google Maps. Widać tutaj wyraźnie interdyscyplinarność projektu, wszystkie treści się przenikają, są ze sobą wzajemnie powiązane i od siebie zależne.

Projekt edukacyjny daje możliwość wykazania się uczniom o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych – zarówno tym uzdolnionym, jak i tym z dysfunkcjami. Każde dziecko ma swoje mocne strony, można je tutaj wykorzystać, np. ktoś ładnie rysuje, a inny doskonale obsługuje komputer. Dzieci mogą się wzajemnie wspierać, uczyć od siebie nawzajem, musimy jedynie pamiętać o podziale ich na odpowiednie grupy. Nie możemy dopuścić do sytuacji, gdy cały zespół złożony jest z dzieci np. z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.

12. Bibliografia

Kotarba-Kańczugowska M., b.r., *Praca metodą projektu* (PDF, 197 KB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Kreatywna Europa, 2015, *Ewaluacja projektów* (PDF, 575 KB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: Creative Europe Desk Polska.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.

Sobańska K., 2019, *Mój mały francuski świat. Program nauczania do języka francuskiego w szkole podstawowej dla I etapu edukacyjnego* (PDF, 1,48 MB; dostęp 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Agnieszka Kilijańska – nauczycielka i lektorka języka francuskiego z 18-letnim stażem pracy. Obecnie pracuje jako nauczyciel języka francuskiego oraz edukacji wczesnoszkolnej w Społecznej Szkole Podstawowej i Społecznym Liceum Ogólnokształcącym im. W. Korfańskiego w Katowicach. Ukończyła studia podyplomowe: terapia pedagogiczna i rewalidacja dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Autorka materiałów dydaktycznych dla nauczycieli języka francuskiego.